

ПРОБЛЕМА ЗНОШЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

студентка гр. Е-01 Пронікова Ж.С.

В сучасних умовах розвиток будь-якої економіки в значній мірі залежить від показників використання основних фондів. Значну роль при цьому відіграють показники стану (коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення основних виробничих засобів). Зарубіжний досвід провідних компаній свідчить, що вкладання коштів в модернізацію та заміну основних фондів – необхідна умова зростання конкурентоспроможності підприємства та забезпечення якості продукції.

На початку ХХІ століття зношеність основних фондів на вітчизняних підприємствах досягла критичного рівня 80-90%. Згідно з підрахунками вчених, за останні 10 років кількість виробничих аварій зростає майже в 12 разів, що є наслідком застарілої техніки, що вже не відповідає світовим стандартам. Рівень зносу основних фондів на окремих підприємствах України наведений в табл. 1[1].

Наслідком такого високого рівня матеріального та морального зносу основних фондів в Україні є [2]:

- неможливість подальшого нарощування економічних та соціальних показників розвитку країни;
- зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- підвищення технологічних та екологічних ризиків;
- збільшення енергоємності та матеріалоємності виробництва;
- поглиблення соціальних проблем.

Стан оновлення основних фондів в Україні є вкрай незадовільним. На даний момент обсяги основних фондів, які вибувають з використання внаслідок їх морального та фізичного зносу, перевищують обсяги нових основних фондів, що вводяться в експлуатацію майже в 7 разів. Вчені підраховали, що для капітального ремонту основних фондів Україні потрібно як мінімум 600 млрд. грн. (120 млрд. дол.) [1], а для їх повного оновлення – в декілька десятки разів більше.

Таблиця 1 – Рівень зносу основних фондів деяких підприємств України

Назва підприємства	Рівень матеріального та морального зносу основних фондів, %
НАК «Нафтогаз України»	34,4
ПАТ «Київстар Дж.Ес.Ем.»	24,5
ПАТ «Металургійний комбінат ім. Ілліча»	51,8
ПАТ «Укртелеком»	47,5

ПФТ «Арселор Міттал Кривий Ріг» (раніше – «Криворіжсталь»)	84,3
«Укртрансгаз»	49,1
ПАТ Металургійний комбінат «Азовсталь»	59,8
ДП НАЕК «Енергоатом»	50,4

Однією з головних причин, які гальмують оновлення основних фондів в Україні є нестача вільних фінансових ресурсів. За словами провідних українських аналітиків вирішити дану проблему самостійно наша держава поки що не спроможна, тому потрібно шукати інші шляхи.

Одним із найефективніших методів оновлення основних фондів країни є залучення іноземних інвестицій. На даному етапі інвестиційна ситуація в Україні характеризується двома аспектами. З одного боку, спостерігаються позитивні тенденції: обсяг інвестицій поступово зростає. Так, наприклад, інвестування в основні фонди у 2012 році збільшився на 4,5% порівняно з 2011 роком. Однак не можна не згадати того факту, що Україна все ще знаходиться в переліку країн, які мають найнижчу інвестиційну привабливість. Українська економіка щонайменше на 50% характеризується як "тіньова". Тому зарубіжні інвестори побоюються вкладати свої кошти в основні фонди українських підприємств.

Світова практика довела, що дієвим інвестиційним механізмом є також лізинг як частина ринку commercial finance, а саме його середньостроковою і довгостроковою складовою. У країнах з розвинутою ринковою економікою його частина в інвестиціях в основні фонди становить приблизно 30%, в той час як в Україні – лише 2,7%. У країнах Східної Європи, які демонструють високі темпи зростання (Естонія, Чеська Республіка, Угорщина, Польща), співвідношення річного обсягу лізингу та ВВП складає 2-5% (в Україні – 0,63%) при потенційному попиті на послуги лізингу щонайменше 85 млрд. грн. [3].

- недосконала законодавча база;
- несприятливий інвестиційний клімат в країні;
- висока корупція та низька кваліфікація кадрів у сфері лізингу;
- низький рівень довіри до лізингу з боку керівників підприємств.

1. Уровень изношенности основных фондов в Украине. Актуальность инвестиционного механизма лизинга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lease.at.ua/news/2007-06-22-180>

2. Омельченко Л. Механизм обновления основных производственных фондов предприятия // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2002. – №125. – С. 25– 29.

3. Лізинг в Україні: потреби ринку та реальний стан справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua/ua/news/?pid=354>

Науковий керівник: асистент Омеляненко В.А.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 285-287.